

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESAS KOLĒĢIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV 1010

Tālrunis: 67830735, 67210274 Fakss: 67830770
e-mail: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2020. gada 16. jūnijā

Satversmes tiesas 3. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētājs
Aldis Laviņš, tiesneši Jānis Neimanis un Artūrs Kučs,

kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto [...] (turpmāk –
Pieteikuma iesniedzējs) pieteikumu par lietas ierosināšanu
(pieteikums Nr. 109/2020),

konstatēja:

1. No pieteikuma izriet, ka Pieteikuma iesniedzējs lūdz Satversmes tiesu:

1.1. atzīt Administratīvā procesa likuma 338. panta pirmo daļu un
338.¹ panta otrās daļas 2. punktu par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes
(turpmāk – Satversme) 92. panta pirmajam teikumam un Eiropas Cilvēka tiesību
un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas (turpmāk – Konvencija) 6. pantam un
spēkā neesošu no pamattiesību aizskāruma rašanās brīža;

1.2. atzīt Administratīvā procesa likuma 129.¹ pantu, ciktāl tas neparedz,
ka drošības naudu atmaksā, ja netiek ierosināta kasācijas tiesvedība, par
neatbilstošu Satversmes 105. pantam.

2. Administratīvā procesa likuma 129.¹ pants noteic gadījumus, kādos tiek
atmaksāta drošības nauda.

Šā likuma 338. panta pirmā daļa nosaka: „Par kasācijas tiesvedības
ierosināšanu rīcības sēdē lemj tiesnešu kolēģija triju tiesnešu sastāvā. Kolēģijas
sastāvs tiek noteikts atbilstoši lietu sadales plānam.”

Savukārt Administratīvā procesa likuma 338.¹ panta otrās daļas 2. punkts paredz: „Tiesnešu kolēģija var atteikties ierosināt kasācijas tiesvedību šādos gadījumos: [...] 2) izvērtējot kasācijas sūdzībā minētos argumentus, nerodas šaubas par pārsūdzētā sprieduma tiesiskumu un izskatāmajai lietai nav nozīmes judikatūras veidošanā.”

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata lieta ir ierosināma, kolēģija izvērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18.–19.³ panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;
- 5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

Turklāt saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 20. panta sesto daļu Satversmes tiesa var atteikties ierosināt lietu, ja konstitucionālajā sūdzībā sniegtais juridiskais pamatojums ir acīmredzami nepietiekams prasījuma apmierināšanai.

4. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktu Satversmes tiesa izskata lietas par likuma atbilstību Satversmei un saskaņā ar 16. panta 6. punktu – lietas par Latvijas nacionālo tiesību normu atbilstību tiem Latvijas noslēgtajiem starptautiskajiem līgumiem, kuri nav pretrunā ar Satversmi. Līdz ar to pieteikumā ietvertais prasījums ir piekritīgs Satversmes tiesai.

5. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punktu persona ir tiesīga iesniegt pieteikumu Satversmes tiesai tai Satversmē noteikto pamattiesību aizskāruma gadījumā.

No pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem izriet, ka Pieteikuma iesniedzējs ir iesniedzis kasācijas sūdzību par apelācijas instances tiesas spriedumu. Augstākās tiesas tiesnešu kolēģija rīcības sēdē, pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 129.¹ pantu, 338. panta pirmo daļu un 338.¹ panta otrās daļas 2. punktu, atteicās ierosināt kasācijas tiesvedību, un tāpēc Pieteikuma iesniedzējam nebija tiesību atgūt samaksāto drošības naudu par kasācijas sūdzības iesniegšanu. Pieteikumā ir norādīts, ka Administratīvā procesa likuma

129.¹ pants aizskar Pieteikuma iesniedzējam Satversmes 105. pantā noteiktās tiesības uz īpašumu, savukārt Administratīvā procesa likuma 338. panta pirmā daļa un 338.¹ panta otrās daļas 2. punkts aizskar viņam Satversmes 92. panta pirmajā teikumā un Konvencijas 6. pantā noteiktās tiesības uz taisnīgu tiesu.

Līdz ar to Pieteikuma iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu, ievērojot konstitucionālajai sūdzībai Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² pantā noteiktās prasības.

6. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrajai daļai persona var iesniegt konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai vienīgi gadījumā, ja viņa ir izmantojusi visas iespējas aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem, vai arī ja personai šādu iespēju nav.

No pieteikuma secināms, ka Pieteikuma iesniedzējam nav iespēju aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem, jo lēmums par atteikšanos ierosināt kasācijas tiesvedību nav pārsūdzams.

Satversmes tiesas likuma 19.² panta ceturtais daļas otrais teikums nosaka: „Ja nav iespēju Satversmē noteiktās pamattiesības aizstāvēt ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem, konstitucionālo sūdzību (pieteikumu) Satversmes tiesai var iesniegt sešu mēnešu laikā no pamattiesību aizskāruma brīža.”

Konkrētajā gadījumā termiņš konstitucionālās sūdzības iesniegšanai ir skaitāms no brīža, kad Augstākās tiesas tiesnešu kolēģija ir atteikusies ierosināt kasācijas tiesvedību administratīvajā lietā (numurs), tas ir, no (datums). Pieteikums Satversmes tiesā saņemts 2020. gada 26. maijā. Tādējādi minētais sešu mēnešu termiņš ir ievērots.

Līdz ar to pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrajā daļā un ceturtais daļas otrajā teikumā noteiktajām prasībām.

7. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punktu pieteikumā jānorāda juridiskais pamatojums. Par juridisko pamatojumu atzīstama juridiskā argumentācija, kurā pamatota katras apstrīdētās normas neatbilstība katrai pieteikumā norādītajai augstāka juridiska spēka tiesību normai. Turklāt saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 20. panta sesto daļu Satversmes tiesa var atteikties ierosināt lietu, ja konstitucionālajā sūdzībā sniegtais juridiskais pamatojums ir acīmredzami nepietiekams prasījuma apmierināšanai.

7.1. Pieteikuma iesniedzējs uzskata, ka Administratīvā procesa likuma 338. panta pirmā daļa un 338.¹ panta otrās daļas 2. punkts neatbilst Satversmes 92. panta pirmajam teikumam un Konvencijas 6. pantam, jo lietas dalībnieki

netiek informēti par rīcības sēdes sastāvu, kas lems par kasācijas tiesvedības ierosināšanu. Tādējādi Pietiekuma iesniedzējam neesot tiesību pieteikt noraidījumu tiesnešiem. Turklāt, ievērojot Administratīvā procesa likuma 338.¹ panta otrās daļas 2. punkta regulējumu, lēmums par atteikšanos ierosināt kasācijas tiesvedību varot būt subjektīvs.

Satversmes tiesas judikatūrā atzīts, ka kasācijas instances tiesai ir īpašs raksturs un tas nosaka attiecīgā tiesas procesa īpatnības (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2003. gada 27. jūnija sprieduma lietā Nr. 2003-04-01 secinājumu daļas 2.1. punktu*). Satversmes 92. panta pirmais teikums neparedz valstij pienākumu visās lietās noteikt iespēju spriedumu pārsūdzēt kasācijas kārtībā. Arī tiesības uz pieeju kasācijas instances tiesai neietver prasību ikvienu lietu izskatīt pēc būtības un sagatavot pilnu tiesas spriedumu. Turklāt Satversmes 92. panta pirmais teikums neliedz valstij noteikt, kādas lietas un ar kādiem nosacījumiem ir izskatāmas kasācijas tiesvedības kārtībā, tostarp atvēlot noteiktu rīcības brīvību kasācijas instances tiesai, lai tā varētu izvērtēt konkrētu lietu izskatīšanas nepieciešamību (*sk. Satversmes tiesas 2013. gada 21. oktobra sprieduma lietā Nr. 2013-02-01 10.2., 10.3. un 11. punktu*). Likumdevējam arī jāveido tāds normatīvais regulējums, kas nodrošina kasācijas instances tiesas mērķu īstenošanu, ievērojot to, ka demokrātiskā tiesiskā valstī tiesas ir neatkarīgas un tiesas spriešanas funkcijas īstenošanai tām ir nepieciešama noteikta rīcības brīvība (*sk. Satversmes tiesas 2020. gada 12. marta sprieduma lietā Nr. 2019-11-01 14. punktu*).

Pieteikumā ir izklāstīti lietas faktiskie apstākļi, citētas Administratīvā procesa likuma normas, kā arī Satversmes tiesas un Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūra par tiesībām uz taisnīgu tiesu. Tomēr Pieteikuma iesniedzējs nav norādījis, ka viņam būtu bijis konkrēts pamats izmantot noraidījuma tiesības, tas ir, ka attiecīgais Augstākās tiesas tiesnešu kolēģijas sastāvs vai konkrēts tiesnesis nebūtu tiesīgs lemt par kasācijas tiesvedības ierosināšanu pēc viņa kasācijas sūdzības. Tāpat Pieteikuma iesniedzējs nav pamatojis, kādēļ konkrētajā gadījumā kasācijas instances tiesai ar Administratīvā procesa likuma 338.¹ panta otrās daļas 2. punktu atvēlētā rīcības brīvība pārkāptu Satversmes 92. panta pirmo teikumu.

Turklāt, ja tiek lūgts izvērtēt apstrīdēto normu atbilstību Konvencijas normai, pieteikumā jāpamato arī tas, vai Konvencijas norma paredz plašāku Pieteikuma iesniedzēja tiesību aizsardzības apjomu nekā Satversmes 92. panta pirmais teikums, un tādēļ apstrīdēto normu atbilstība Konvencijas normai būtu

vērtējama atsevišķi no Satversmes normas. Šāds pamatojums pieteikumā nav sniegts.

Līdz ar to juridiskais pamatojums par Administratīvā procesa likuma 338. panta pirmās daļas un 338.¹ panta otrās daļas 2. punkta neatbilstību Satversmes 92. panta pirmajam teikumam un Konvencijas 6. pantam ir uzskatāms par acīmredzami nepietiekamu prasījuma apmierināšanai.

7.2. Pieteikuma iesniedzējs norāda, ka Administratīvā procesa likuma 129.¹ pants ir nesamērīgs un neatbilst Satversmes 105. pantam, jo neparedz samaksātās drošības naudas atmaksu gadījumā, kad ir pieņemts lēmums par atteikšanos ierosināt kasācijas tiesvedību.

Lai pārbaudītu, vai apstrīdētajās normās noteiktais pamattiesību ierobežojums atbilst Satversmes 105. pantam, Satversmes tiesa izvērtē, vai šis ierobežojums ir noteikts ar likumu, vai tam ir leģitīms mērķis un vai tas atbilst samērīguma principam, proti: 1) vai izraudzītie līdzekļi ir piemēroti leģitīmā mērķa sasniegšanai; 2) vai nepastāv personu pamattiesības mazāk ierobežojoši (saudzējošāki) līdzekļi; 3) vai labums, ko iegūs sabiedrība, ir lielāks par indivīda tiesībām un likumiskajām interesēm nodarīto kaitējumu (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2016. gada 15. novembra sprieduma lietā Nr. 2015-25-01 11. un 11.3. punktu*).

Pieteikumā vien pausts vispārīgs Pieteikuma iesniedzēja viedoklis, ka Administratīvā procesa likuma 129.¹ pantā noteiktais tiesību uz īpašumu ierobežojums nav samērīgs. Tomēr, ievērojot Satversmes tiesas judikatūrā nostiprinātos pamattiesību ierobežojuma samērīguma izvērtēšanas kritērijus, pieteikumā nav sniegts juridiskais pamatojums tam, kādēļ konkrētais ierobežojums neatbilst samērīguma principam.

Līdz ar to pieteikums šajā prasījuma daļā neatbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punkta prasībām.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 3. punktu un sesto daļu, Satversmes tiesas 3. kolēģija

nolēma:

atteikties ierosināt lietu pēc [...] pieteikuma (pieteikums Nr. 109/2020).

Lēmums nav pārsūdzams.

